

ELAG –konferenssiin osallistumista voi suositella muillekin kuin nörteille

Posted on [27.9.2010](#) by [e-library - EP / HULib](#)

European
Library
Automation
Group

ELAG

Emme ole aiemmin osallistuneet ELAG (*European Library Automation Group*) konferensseihin, emmekä olisi ehkä tulleet osallistuneeksi tänä vuonnakaan, jos ei meitä olisi kannustettu ilmoittautumaan. Mielikuvamme oli, että kyse on tietoteknisesti suuntautuneille kirjastoammattilaisille tarkoitettu konferenssi.

ELAG 2010-konferenssi järjestettiin tänä vuonna Helsingissä, mihin varmaankin liittyi, että niinkin monella meistä Helsingin yliopiston kirjastosta oli mahdollisuus osallistua konferenssiin. Tarjosihan tämä mainion ja kirjastolle edullisen mahdollisuuden kansainvälistää työntekijöitään. 9-11.6.2010 järjestetyn tapahtuman yleisteemana oli [Meeting new user expectations](#).

Aiemmista ELAG-konferensseista emme tiedä, mutta ainakin tämä teema näytti tuottaneen ohjelmaan paljon sellaisia, josta vähemminkin tietoteknisesti suuntautunut osallistuja sai paljon irti. Konferenssiesitelmien ja workshopien aiheena oli mm. modernit kirjastonkäyttäjät ja erilaiset käyttöliittymät, kirjastojen rooli opiskelijoiden oppimaan oppimisessa, nettisukupolven tiedonhakukäyttäytyminen, relevanssin käsite digitaalisissa kirjastoissa.

Kolmi-, tai esikonferensseineen nelipäiväinen, tapahtuma ansaitsisi laajemman esittelyn. Muutamakin osallistuja kirjastostamme piti vielä konferenssin aikana mahdollisena kirjoittaa itseään innostavista esityksistä, mutta kun välissä on ollut kesä lomineen, ei ole ihmeteltävää, ettei enempää juttuja koottavaksi sitten kertynyt. Seuraavassa joitain referointeja ja kuvauksia muutamista esityksistä ja yhdestä workshopista. Lopuksi vaikutelmatuliaisista konferenssista.

Kirjaston rooli omistautuneen oppimisen tukemisessa

[Avauspuheenvuorossaan](#) Andrew Cox Sheffieldin yliopiston informaatiotutkimuslaitokselta esitteli, miten Sheffieldin yliopistossa kirjasto on tullut osaksi opiskelijoiden opiskelua. Laitoksen opiskelussa hyödynnetään omistautuneen oppimisen (*engaged learning*) ideaa ja välineinä käytetään tiimityöskentelyä, verkko-oppimista ja informaatiolukutaidon edistämistä. Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden opinnot sisältävät tiedon hallinnan oppimista (*information management*). Tavoitteena on kurssin suunnittelua, tutkimuksen teon alkeiden opiskelua, posterien tekoa ja vertaisarviointiin tutustumista.

Omistautunutta oppimista tukee vaivaton pääsy suureen määrään tietoa. Tällöin kirjaston rooli korostuu sen tarjotessa tilan tiedolle eli se on paikka jossa opiskelussa tarvittavia tietoresursseja on

saatavilla. Tilan oppimiskeskuksena tulee olla houkutteleva ja tarjota virikkeitä opiskeluun ja pääsyn laajoihin tietoresursseihin. Myös kirjaston tarjoama informaatiolukutaidon opetus on keskeinen osa tutkivaa oppimista, jolle on tärkeää tiedon oikea paikantaminen ja sen löytäminen laajoista kirjaston elektronisista kokoelmista.

Toisen vuoden opiskelijat tekevät YouTubeen elokuvan ja valokuvatarinan, jossa käytetään hyväksi kuvia, musiikkia ja ääniefektejä. Tällöin kirjasto on mukana opiskelussa haasteellisissa tekijänoikeuskysymyksissä. Kirjaston tehtävänä on ohjata ja muokata opiskelijoiden tiedonhakupäätöstyöskäytymistä osana opiskelijoiden oppimaan oppimista. Tavoitteena on että kirjasto olisi kaikkialla missä opiskelijakin, keskeisenä tekijänä heidän [opiskeluarjessaan](#).

Miten kirjaston perinteet ja sosiaalinen media kohtaavat?

Lukas Koster Amsterdamin yliopiston kirjastosta ja **Rosemie Callewaert** Bibnetistä Brysselistä esittivät vuoropuheluperformanssina ja slideshown siivittämänä [vertailevan katsauksen web 2.0 piirteiden ja palvelujen implementointiin](#) Amsterdamin yliopiston kirjaston kokoelmaluettelossa ja portaalissa, joiden kehittämiseen Lukas on osallistunut, ja Flanderin (Belgian hollannin kieltä puhuvan osan) yleisten kirjastojen yhteisluetteloportaalissa, jonka kehittelystä Rosemie on ollut vastuussa. Esityksensä he jäsensivät ”semanttisen webin kirjoittamattomien sääntöjen” varassa:

- OHJAA MINUA (Guide me).
- VIEHÄTÄ MINUA (Attract me)
- LÖYDÄ MINUT (Find me)
- PALKITSE MINUT (Reward me)

Slideshown avulla Rosemie ja Lukas kertoilivat havainnollisesti ja eloisesti, miten heidän luomuksensa suhteutuivat näihin sääntöihin. Miten eri tavoin teoria kohtasi käytännön ja miten kirjaston perinteet kohtasivat sosiaalisen median. Rosemien luomuksessa, [Zoeken.bibliotheek.be](#), toteutuvat monet web 2.0 -piirteet: oli houkuttelevaa opastavuutta, ei pakkovalintoja liian monien tietokantojen välillä vaan yksi yhteinen indeksi yhdistettyine hakuineen ja tarjottuine synonyymeineen, oli suositteluja ja visuaalisuutta, oli mahdollisuus tagitukseen, omien asiansanojen antamiseen. Amsterdamin yliopiston [kokoelmaluettelo](#) ja [portaali digitaaliseen kirjastoon](#) näyttävät tutunomaisen epävisuaalisilta, epäinteraktiivisilta, staattisilta ja tylsiltä, joita ominaisuuksia Lukas ei mitenkään pyrkinyt peittelemään vaan pikemminkin ehkä päinvastoin.

Amsterdamin yliopiston kirjaston julkilausuttuna pyrkimyksenä on kyllä ollut kehittää web 2.0 -palveluja ja Lukas on kyllä kirjoitellut blogiinsa näistä, mutta tämä kaikki oli jäänyt paljolti teoriaksi. Käytännössä voimavarat olivat kuluneet työhön vähän vanhanaikaisempien ja jäykempien järjestelmien parissa: Metalib, Aleph, etc.

Amsterdamin yliopiston kirjaston verkkopalvelujen nykytilanteeseen tutustuminen oli kiinnostavaa sikäläkin, että jokunen vuosi sitten täällä luettiin enemmän tai vähemmän inpiroituneena Amsterdamin yliopiston elektronisten palvelujen kehittämisohjelmaa, jossa oli eräitä vaikuttavia kuvioita, mm. monihaarainen kaavio palvelujen kokonaissarkkitehtuurista, ja web 2.0 oli tietenkin kuvassa mukana. Näinkös siinä sitten on käynytkin?

Tuntekaa käyttäjänne ja tarjotkaa palveluja heidän ehdoillaan!

Yhden workshopin teemana aiheena oli *Tuntekaa käyttäjämme*. Ryhmän vetäjänä oli BIBSYSissä työskentelevä Marit Brodshaug, mikä selittää BIBSYSin näkyvyyden [ryhmän raportissa](#). Ryhmässä

käydyissä keskusteluissa todettiin modernin kirjastonkäyttäjän haluavan sisällöllisesti yhä yhtenäisempiä ja ominaisuuksiltaan modernimpia kirjastopalveluja. Asiakkaat jotka ovat ”syntyneet” netin käyttäjiksi vaativat kirjastopalveluilta helppoutta, helppoa pääsyä aineistoihin ja täydellisiä sisältöjä. Käyttävät he sitten läppäriä tai älypuhelimien toimintoja heidän tiedontarpeensa kohdistuu kirjoihin, artikkeleihin, tietokantoihin, paikallisiin kokoelmiin ja mediaan kaikissa muodoissaan. He haluavat täsmällisiä vastauksia tiedonhakuihinsa riippumatta siitä ovatko fyysisesti kirjastossa, ravintolassa tai uimarannalla.

Näihin käyttäjien tarpeisiin kirjastot pyrkivät vastaamaan tehokkain ja saumattomin kirjastojärjestelmin. Eli kirjastojärjestelmiä tulee kehittää niin että ne tarjoavat helpon pääsyn kaikkiin tarjolla oleviin kirjastoresursseihin, kuten elektronisiin kokotekstilehtiin, virtuaalisiin tietopalveluihin, avoimiin aineistoihin, multimediaan, blogeihin.

Korkeatasoisen metadatan todettiin olevan yhä tärkeämpi haluttujen resurssien löytämisen kannalta. Opiskelijat tarvitsevat yhä enemmän ammattitaitoista opastusta ja tietoa siitä kuinka etsiä relevanttia informaatiota. He tarvitsevat opastusta informaation ja sen relevanssin määrittämiseen. Kirjastoissa tulee ottaa yhä suuremmassa määrin huomioon digitaalisen aineiston laajat formaattivalikoimat ja sisällöt sekä tuoda esille yhä enemmän oma arvonsa ja palvelujensa edut.

Tieteelliset kirjastot esimerkiksi Norjassa vievät metadatta myös Googleen auttaakseen käyttäjiä löytämään tiensä takaisin kirjaston tietokantoihin ja laadukkaaseen tietoon. Myös opiskelijat on otettu mukaan markkinoimaan kirjastoa ja sen palveluja, jolloin terminologian ja kielen käyttö ei ole kirjastoammattilaisten asiakkaille toisinaan vaikeaselkoista ammattislangia.

Muuttuuko relevanssin käsite e-kirjastoympäristössä?

Jela Steinerova Comenius yliopistosta Bratislavasta esitteli mm. [relevanssikäyttäytymisen tutkimusta](#). Digitaalilukutaitoinen nettisukupolven tiedonhakija haluaa hakunsa tulokset nopeasti, viitteet ovat sekä tekstiä että kuvaa ja tiedonhakija voi tehdä samalla muita rinnakkaistoimintoja. Muuttaako tämä uusi ympäristö ajattelua ja sitä kuinka ja miksi tietoa käytetään? Muuttuuko relevanssin käsite elektronisissa kirjastoissa ja niiden palveluissa? Sähköisessä ympäristössä käyttäjät lisäävät palveluiden arvoja suositellessaan, yhdistäessään, asettaessaan paremmuusjärjestykseen palveluja.

Traditionaalisessa kirjastoympäristössä relevanssilla tiedolla tarkoitetaan yksitasoista, lineaarista, bibliografista viitetietoa. Digitaalisen kirjaston sähköisessä ympäristössä relevanssitieto on ei-lineaarista, monitasoista, joustavaa ja interaktiivista tietoa.

Vaikutelmatuliaisia

Antoisia olivat myös sellaiset esitykset, joita kuunnellessa ei tahtonut pysyä ihan koko matkaa kärryllä. Silti ne saattoivat esimerkiksi antaa lisäymmärrystä termeistä/ilmiöistä, joihin väkisinkin törmää (esim. linked data) ja joista tietäminen edes jonkinasteisesti kuuluneeksi nykyään kirjastonhoitajan yleissivistykseen varsinkin kun e-kirjastotehtävissä vielä toimitaan. Kiinnostavaa oli myös saada tietää, millaisilla skripteillä ja koodeilla erilaisia asioita saadaan aikaan, vaikkei noita skriptejä ja koodeja kuvittelisi itse ryhtyvänsä koskaan tahkoamaan.

Useamman päivän aikana meillä oli mahdollisuus havainnoida myös melkoista kirjoa erilaisia esitys- ja esittämistyyplejä. Lukas ja Rosemie eivät olleet ainoa esiintyjäduo. Useamman puhujan voimin

esitykseen näyttää voivan rakentaa dialogeja, kontrasteja ja jännitteitä, jotka pitävät yllä yleisön mielenkiintoa ja edesauttavat sanoman välittymistä. Tekstipainotteiset kalvosulkeiset yksin kateederissa töröttävän puhujan minimalistisesti esittämänä eivät ole välttämättä tenhoavin ja tehokkain tapa saada sanottavaansa perille.

Konferenssissa törmäsimme myös ensimmäistä kertaa esitysmuotoon, jota voisi viljellä muissakin konferensseissa ja seminaareissa, miksei myös kirjastoesittelyissä. Ohjelmassa oli parinakin päivänä korkeintaan 5 minuuttia kestäviä salamapuheita (lightning talks), jossa osallistujat saattoivat mainostaa jotain pienempää tai suurempaa keksintöään, esim. jonkun ohjelman kekseliästä soveltamista epätyypilliseen tarkoitukseen tai jotain ideaa tai aatetta (Open data). 45 minuutin jakso vaihtuvien esiintyjien lyhyitä markkinoivia tai agitoivia, eikä aina edes ihan kuolemanvakavia salamapuheita vaikutti piristävästi, kun kaupallisiksi tiedotteiksi katsottavia markkinointipuheita ei ollut kovin montaa joukossa.

Konferenssiohjelmaan sisältyi paljon sellaista, joka sai toivomaan, että kirjastostamme olisi ollut paikalla osallistujia vielä runsaslukuisemmin ja laajapohjaisemmin. Tiedonhankinnan kouluttajille olisi ollut tarjolla paljon virikkeitä, samoin verkkoviestijöille. (Mitähän mieltä viestijämme olisivat olleet näkemästämme humoristisesta kirjastoesittelyvideosta, jossa asiakas palveltiin suunnilleen kuoliaaksi ja päästettiin sitten menemään näännyttävän ison kirjapinon kera?) Myös päällikkötaso olisi saattanut saada täältä lisää virtaa visiointeihinsa.

Ensi vuonna ELAG järjestetään Prahassa (25.-27.5.2011). Sinne tuskin kirjastollamme on varaa kustantaa niin monia osallistujia kuin tänä vuonna. Toivon mukaan osallistujakuntaa harkitaan ennakkoluulottomasti vähän ohjelman painotusten mukaan. Teema on oikein lupaavan kuuloinen: *It's the Context, Stupid.*

Linkit

- [ELAG 2010 ohjelma + linkit abstrakteihin](#)
- [Linkit esityksiin](#)

Kirjoittajat:

Kristiina Lähdesmäki

Kirjastonhoitaja

Helsingin yliopiston kirjasto / Keskitetyt hankinta- ja metadatapalvelut

Eeva Peltonen

Kirjastonhoitaja

Helsingin yliopiston kirjasto / Keskitetyt hankinta- ja metadatapalvelut